

प्रतिवेदन

वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपाल | वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन - २०२१

विषय सूची

राष्ट्रिय निर्देशकको सन्देश १

हाम्रा प्रमुख उपलब्धिहरू (आ.व. २०२१) ३

क. शिक्षा ४

ख. स्वास्थ्य ५

ग. सुरक्षा ६

घ. जिविकोपार्जन ७

ड. अनुदान परियोजनाहरू ८

च. निजि गैर-स्पोनसरसीप परियोजनाहरू ९०

छ. स्पोन्सरसीप ९१

ज. निति तथा पैरवी ९१

कार्यक्रम जवाफदेहिता १३

आर्थिक प्रतिवेदन १५

हाम्रा कार्यक्षेत्रहरू १६

हाम्रा साभेदारहरू १७

संक्षिप्त शब्दावली १८

कोभिड-१९ संकटको समयमा बल्कि भिजनबाट
खाद्यान्न र स्वच्छता सामग्री सहयोग प्राप्त गर्न
आफ्नी छोरीसँग एक राहत वितरण केन्द्र आइपुगेकी
कावमाडाँको वन्द्रागीरी नगरपालिकामा रहेको एक
इंटा उद्योगमा कार्यरत कामदार ।

हाम्रो परिचय

वर्ल्ड भिजन बालबालिका केन्द्रित राहत, विकास र पैरवी गर्ने संस्था हो जसले जोखिममा रहेका लाख्हाँ बालबालिका जीवनमा परिवर्तन ल्याउन सहयोग पुऱ्याएको छ । बालबालिका केन्द्रित विश्वकै अग्रणी संस्था वर्ल्ड भिजनले बालबालिका दुर्व्यवहार तथा शोषणको जोखिममा रहेको कुरा बुझेको छ । हामी इसाई आस्थामा आधारित संस्था हो, जसले जातजाति, सम्प्रदाय लिङ्ग वा धर्मको आधारमा भेदभाव नगरी बालबालिका र परिवारहरू सबैको सेवा गर्दछ ।

हाम्रो कार्यक्रम

शिक्षा

गुणस्तरीय, सुस्पेक्षत र समावी आधारभूत शिक्षामा समान पहुँच

स्वास्थ्य

बाल स्वास्थ्यमा सुधार

उत्थानशीलता

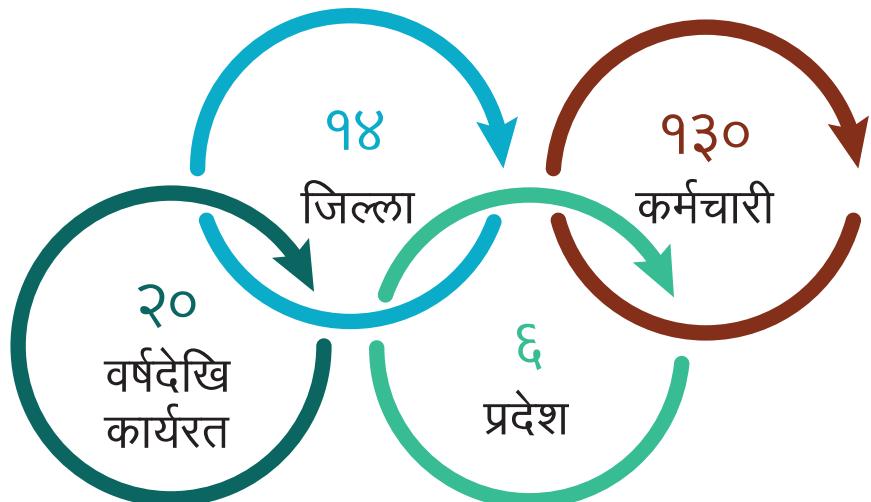
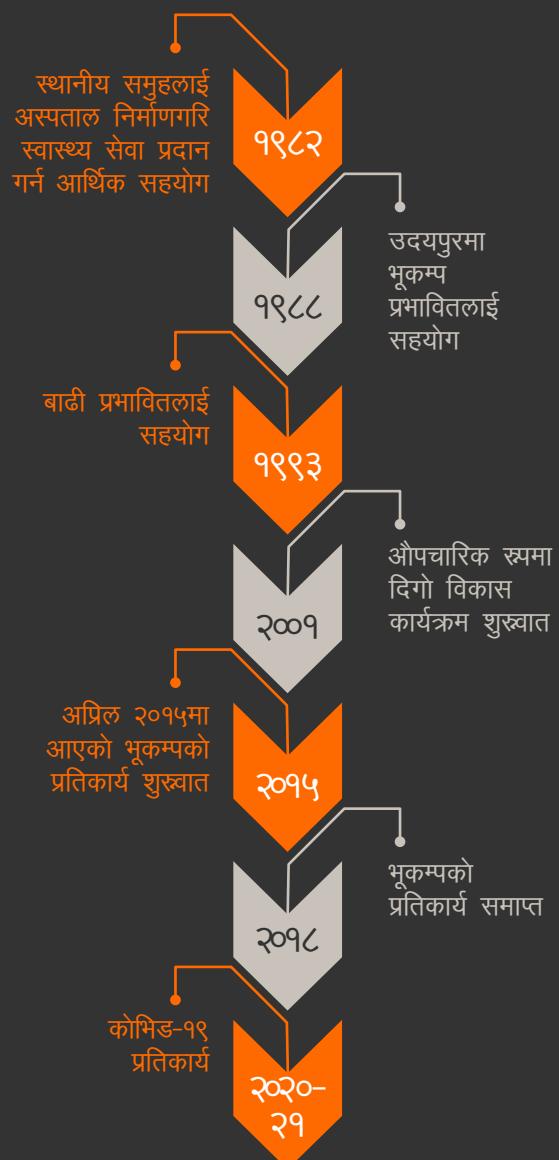
विपद् र आर्थिक संकटको सामना गर्न समुदायको उत्थानशीलता वृद्धि

संरक्षण

जोखिममा रहेका समूहहरूको संरक्षण

हाम्रो यात्रा

दर्शन

प्रत्येक बालबालिकाको जीवनको सम्पूर्णता; हाम्रो प्रार्थना प्रत्येक हृदयमा त्यस्तै गर्ने चाहना

संसारभरि गरिबीको मुख्य कारणहरूलाई सम्बोधन गरेर हामी जोखिममा रहेका २० करोड बालबालिका समक्ष पुग्न सफल भएका छौं ।

राष्ट्रिय निर्देशकको सन्देश

प्रिय साभेदारहरु
नमस्कार ।

पूर्ण कृतज्ञताका साथ म तपाईंहरूमाख वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालको आर्थिक वर्ष २०२१ को वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्न चाहान्छु । यस वर्ष कोभिड-१९ महामारीको दोश्रो लहर तथा राजनितिक तरलता हाम्रो संस्थाको संचालन र यसका कार्यक्रमहरूलाई प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने प्रमुख चुनौतीको रूपमा रहे । विविध चुनौती तथा व्यवधानहरूको बावजुत हामीले संस्थाको जीवनको सम्पूर्णता (life in all its fullness) को उद्देश्य अनुसार नेपालमा जोखिममा रहेका बालबालिका तथा परिवार हरूको लागि काम गरेका छौं । वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले सम्प्रगमा २३ वटा बाल स्पोन्सरसीप कार्यक्रम क्षेत्र (ब्ल्क) को साथै २० वटा अनुदान तथा प्राइमेट नन् स्पोन्सरसीप कार्यक्रम मार्फत १७५,६८० (५६.२ प्रतिशत) महिला र १३७,२५८ (४३.८ प्रतिशत) पुरुष गरि ३१२,९३८

व्यक्तिहरूलाई सेवा प्रदान गर्न सफल भएको छ । जस मध्ये, बालबालिका केन्द्रित संस्था भएको नाताले उत्साहपुर्वक रूपमा संस्थाले १२७,४०६ (४०.७ प्रतिशत) छात्रा र १००,४६३ (३२.१ प्रतिशत) छात्र, १,४८३ फरक क्षमता भएका बालबालिका र ८७ जना विद्यालय बाहिरका गरि जम्मा २२७,८६९ (७२.८ प्रतिशत) बालबालिकालाई लाभान्वित गराएको छ ।

कोभिड-१९ को दोश्रो लहरको समयमा वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालको कभर परियोजना - २ (Nepal COVER Project - II) नेपालमा राहत तथा सो सम्बन्धि काम गर्ने शुरुवाती साथै ढुला परियोजना मध्येको एक हो । जसले कुल ६६,२९४ जोखिममा रहेका बालबालिका र ८,६१२ घरधुरीका १३५,६१४ वयस्कहरूलाई समेट्न सफल भएको थियो । परियोजना अर्त्तगत अविस्जन, पानी तथा स्वच्छता, खाद्य सामग्री र जिविकोपार्जन सहयोगका साथै बालबालिकालाई हानि तथा दुर्व्यवहारबाट संरक्षण गर्नको लागि स्थानीय संरक्षण संयन्त्रलाई सुदृढ धार्न सहयोग गरेको थियो । “हाम्रो घर हाम्रो पाठशाला” रेडियो कार्यक्रम बन्दाबन्दीको समयमा बालबालिकाहरूको लागि रचनात्मक सिकाई तथा अभिव्यक्ति आदान प्रदान गर्ने अत्यन्तै सहयोगी माध्यम बनेको थियो ।

बन्दाबन्दीको बेलामा प्रादेशिक रूपमा संचालित मुख्य मन्त्रीहरूसँगको संवादले बालबालिका तथा युवाहरूका प्रतिनिधिलाई बाल संरक्षणको विषयलाई सशक्त ढंगले उठान गर्न र तत्काल सो विषयहरूमा सरकारको ध्यान आकर्षित गर्न सहयोग गर्यो ।

बाल संरक्षण एकीकृत “नेपाली जुटीं बाल विवाह रोकाँ” नामक हाम्रो प्रमुख अभियानको नितिजा पनि उत्साहजनक देखियो । सो अभियान अर्त्तगत रेडियो मार्फत प्रवाह गरिने सन्देश, नितिगत वहस, रणनीतिक साभेदारी र बालमैत्री स्थानीय शासनको पहलमा संधिय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय मार्फत बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका जारी भयो । उक्त निर्देशिकाको आधारमा लमजुङ र सुनसरीका दुईवटा वडाहरूलाई बालमैत्री स्थानीय शासनको

रूपमा घोषणा समेत गरेको छ । यस्तै सामाजिक विकास मन्त्रालयले सुदुरपश्चिम र मध्येस प्रदेशमा बाल सहभागिता निर्देशिका जारी गर्न पहल भएको छ ।

यसको अतिरिक्त स्थानीय तहको अवस्था विश्लेषण र कार्ययोजनाको विकासका लागि स्थानीय सरकारसँगको सहकार्यले एउटा पैरविको रूपमा काम गन्यो र यसले बालबालिकाको क्षेत्रमा आर्थिक श्रोतको वितरण वृद्धि गराउन आधार निर्माण गन्यो । वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालको जवाफदेहिताको कुरा गर्नुपर्दा, यस समयमा कार्यक्रम जवाफदेहिता प्रणालीले एकदमै राम्रो काम गरेको देखियो । सो ऋममा हाम्रो विविध प्रणाली मार्फत् समुदायस्तरबाट आएको सुझावलाई ९९ प्रतिशत सम्म सम्बोधन गरिएको थियो । हामीले सोही अवधीमा कठिपय रचनात्मक आलोचना पनि पायौ जसलाई तदारुकताको साथ सम्बोधनगरी कार्यक्रमहरूको गुणस्तर सुधार गरियो ।

आन्तरिक रूपमा हामीले सिकाईसत्रको ऋममा हाम्रो के-कस्ता कार्यक्रमहरू सफल रहे, कुन-कुरा राम्रोसँग काम गरेनन् र किन राम्रो सँग काम गरेनन् भन्ने सन्दर्भमा यो निष्कर्ष रह्यो कि हाम्रो अनुकूलन क्षमता, कार्यक्रमहरूको अनुशासित कार्यान्वयन, उचित अनुगमन तथा सहयोग मार्फत सबै साझेदारहरूसँग अर्थपूर्ण सहकार्य गर्दै जानु नै आगामी दिनको प्रमुख मार्ग हो । कोभिड-१९ को कारण आवतजावतमा कठिनाई हुदा स्थानिय स्तरमा सहि लाभग्राहिको छनौट र सामाजिको वितरण, कार्यक्रमहरूमा बालबालिकाहरूको अर्थपूर्ण संलग्नता र सहभागिता गराउने जस्ता कुराहरू आ.व. २०२१ को प्रमुख चुनौतिको रूपमा रह्यो ।

वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपाल टोलीको तर्फबाट, म सबै बालबालिकाहरू, समुदायका महिला, पुरुषहरू, स्थानीय साझेदारहरू, सरकारी निकाय र सबै तहका सम्पुर्ण सरोकारवालाहस्त्रिति कृतज्ञता व्यक्त गर्न चाहान्छु । तपाईंहरू सबैसँगको साझेदारी बिना हामीले यस प्रतिवेदनमा पढ्न

समग्रमा, २३ बाल स्पोन्सरसीप कार्यक्रम कार्यान्वयन भएका क्षेत्रगत गतिविधिहरू (Area Programmes) र अन्य २० अनुदान र गैर-स्पोन्सरसीप परियोजना मार्फत लाभान्वित भएका

पाएका नतिजाहरू साक्षात्कार गर्न असम्भव थियो । नेपालमा हाम्रो कार्यक्रमहरूलाई सहयोग गर्ने १४ वटा सहयोगी कार्यालयहरू मार्फतका हजारौं व्यक्तिगत सहयोगीदाता र सबै द्विपक्षीय, बहुपक्षीय र निजी क्षेत्रहरूहरूलाई पनि हामी कृतज्ञता ज्ञापन गर्न चाहान्छौं । र अन्तमा, कडा मेहनतका साथ सेवा प्रदानमा लागिपनु भएका वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालको टोलीलाई प्रशंसा व्यक्त गर्न चाहान्छु जसमध्ये धेरैजना त व्यक्तिगत स्थमा पनि कोभिड-१९ बाट प्रभावित हुनु भएको छ । यस ऋममा कोभिड-१९ को कारण एक सहकर्मी गुमाएकोमा दुःख प्रकट गर्दै कोरोनाभाइरसबाट प्रभावित कर्मचारी र तिनीहरूका परिवारहरूलाई सहयोग जारी राख्ने कुरा व्यक्त गर्न चाहान्छु ।

यस प्रतिवेदनले हामीले किन मानवीय, विकास, र पैरवीका कार्यक्रमहरू मार्फत जोखिममा रहरेका बालबालिका तथा समुदायहरूलाई सेवा प्रदान गर्न लागी परेका छौं भन्ने कुरा तपाईं र मलाई सम्झना गराउनेछ भन्नेमा म आशावादी छु । विविध बाधा अड्चनहस्त्रिको बावजुद पनि, नेपालमा सबैभन्दा जोखिममा रहरेका बालबालिका र समुदायहस्त्रिको जीवनमा सकारात्मक र दिगो नजिता ल्याउने हाम्रा सबै प्रयासहरू अत्यन्तै सार्थक छन् । धन्यवाद !

जेनिस इम्यानुएल गिन्टिङ

आपल्या शिक्षण को हासा प्रसाव

उदयपुर जिल्लामा १० दिने रूपान्तरण
(जीवनोपयोगी र सुरक्षात्मक सीप)
तातिशक्ति सहभागीहरूको सहकार्यको
जनाउने मानव आकृति बनाउँदै ।

शिक्षा

सुदूढ शिक्षण, सिकाइ र अभिभावकीय सहभागिताको आधारमा बालबालिकाको सिकाइलाई अभिवृद्धि गर्ने

बालबालिकाका लागि विद्यालयमा सुरक्षित, समावेशी र पहुँचयोग्य सिकाइको वातावरण सिर्जना र प्रवर्धन गर्ने

विद्यालय र समुदायमा सुधारिएको समावेशी र गुणस्तरीय शैक्षिक सेवाहरूको लागि सामाजिक उत्तरदायित्व प्रवर्धन गर्ने

मुख्य
उद्देश्यहरू

मुख्य
उपलब्धीहरू

२४५

२३९

७९

१६,८७५

५,४४८

२१९

२

८५

१७

४

जना शिक्षकहरूलाई प्रारम्भिक साक्षरता/प्रारम्भिक कक्षा सिकाइ सम्बन्धि तालिम प्रदान

वटा कक्षाकोठाहरूलाई छापामय वातावरणमा स्तरोन्नती

जना शिक्षकहरूलाई अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई समावेशी तथा विशेष शिक्षा प्रदान गर्ने प्रशिक्षित

स्थानीय स्थान सान्दर्भिक र विकासात्मक स्थानमा उपयुक्त पठन सामग्री समुदायमा आधारित अध्ययन शिविरहरूलाई वितरण

अभिभावक तथा हेरचाहकर्ताहरूलाई उपयुक्त हेरचाह, रमाइलो अभिभावकत्व र घरमै आधारित सिकाइको सम्बन्धमा प्रशिक्षित

जना सामुदायिक साक्षरता सहजकर्ताहरूलाई, बालबालिकाहरूलाई स्कूल पछिको समयमा सहयोग उपलब्ध गराउने प्रशिक्षित गरि परिचालन

वटा बालबालिकामैत्री साथै लैडिक तथा अपाङ्गतामैत्री विद्यालय भवन निर्माण

वटा विद्यालय व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरूलाई विपद् जोखिम व्यवस्थापन र विद्यालय सुरक्षाबारे तालिम प्रदान

वटा नागरिक आवाज र कर्तव्य (CVA) समूहहरू गठन तथा क्षमता अभिवृद्धि गरी शैक्षिक सेवाहरू सुदूढ गर्ने परिचालन

वटा समावेशी शिक्षा नीति निर्माण गरि गाँउ तथा नगरपालिकाहरूमा लागू गरिएको

प्रमुख साभेदारहरू

बालबालिका/विधार्थी	अभिभावक	शिक्षक	विद्यालय व्यवस्थापन समिति	अभिभावक शिक्षक संगठन	नागरिक आवाज र कर्तव्य (CVA) समूहहरू
स्थानीय सरकार	शैक्षिक विकास तथा समन्वय इकाई	प्रादेशिक सामाजिक विकास मन्त्रालय	शैक्षिक प्रशिक्षण केन्द्र	शैक्षिक समीक्षा कार्यालय	पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
शिक्षा र मानव संसाधन विकास केन्द्र	शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय	ए.आई.यन. शिक्षा कार्यगत समूह	साभेदार गैसस संस्थाहरू	मिडिया	

स्वास्थ्य

मुख्य
उद्देश्यहरू

मातृ तथा बाल पोषण सुधार्ने

कम तौलका बालबालिकाहरूलाई कुपोषणबाट पुर्णस्थापना गर्ने

बालबालिकाहरूलाई बाल्यअवस्थाको विरामीपन र रोगबाट सुरक्षित राख्ने

सरकारलाई गुणस्तरीय आधारभूत स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन जिम्मेवार पार्ने

१४,८५८

४,४५०

१०९

१३

५३१

५५८

७,८६६

१९,३९५

११९

५५८

मुख्य
उपलब्धीहरू

प्रमुख साफेदारहरू

गर्भवती र स्तनपान गराउने महिलाहरू	पोषण समुह	महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविका	स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन व्यवस्थापन समिति
स्वास्थ्य सेवा	प्राथमिक स्वास्थ्य हेरचाह विलिनिक	स्थानीय सरकार	प्रादेशिक सामाजिक विकास मन्त्रालय
स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	परिवार कल्याण महाशाखा, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय	ए.आई.यन.	संयुक्त राष्ट्रसंघ अन्तर्राष्ट्रीय निकायहरू

समुदाय

५ वर्ष मुनिका १९,३९५ बालबालिकाको वृद्धि अनुगमन गरिएको । जसमध्ये ३७% सामान्य तौल भएका, २८% हल्का कम तौलका, २०% मध्यम कम तौलका र १५% अति कम तौल भएको पाइएको

जना कम तौल भएका बालबालिकाहरू सकारात्मक भुकाव सामूहिक चुल्हो ९५% सत्रमा भर्ना

जना कम तौल भएका बालबालिकालाई कोभिड-१९ को दोस्रो लहरको समयमा पौष्टिक आहार वितरण

जना महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई कोभिड-१९ को दोस्रो लहरको समयमा सहयोग प्रदान गरि गर्भवती, सुत्करी महिला र बालबालिकालाई टेलिफोन मार्फत स्वास्थ्य र पोषण सम्बन्धि परामर्शमा दिने प्रबन्ध गरिएको

हामीले पहिलो पटक यसरी समुदायका पुरै बालबालिकाहरूको तौलको अनुगमन गर्न्यौ । कुपोषण भएका बालबालिकाको संख्या पता लगाई स्वास्थ्य चौकी, समुदाय र नगर स्तरिय रूपमा आवश्यक कार्य गर्नको लागि यस प्रकारको अनुगमनले एकदमै सहयोग गर्नेछ ।

- गणेश, सहायक स्वास्थ्य कार्यकर्ता, महोत्तरी

संरक्षण

जीवन कौशल र सुरक्षात्मक सीपहरू, सकारात्मक अभिभावकत्व र बालबालिकाको अर्थपूर्ण सहभागिता मार्फत विशेष गरी किशोरकिशोरीहरू र उनीहरूका आमाबाबुहरूको सशक्तिकरण गर्ने ।

स्थानीय स्तरमा बाल संरक्षण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाइ न्यूनतम आवश्यकता र सेवाहरू पुऱ्याउन क्षमता अभिवृद्धि र सहयोग गर्ने

बालबालिका र उनीहरूको अधिकारको सुरक्षा गर्न समुदायमा सुरक्षात्मक वातावरण निर्माण गर्न सामुदायका सम्बन्धित सरोकारवालाहरूलाई परिचालन गर्ने

मुख्य उद्देश्यहरू

मुख्य उपलब्धीहरू

प्रमुख साझेदारहरू

“यदि कसैले मलाई दुर्घटवाहार गर्दैछ भने, म सो सम्बन्धमा बुझ्न र आफुलाई जोखिमबाट बचाउनको लागि तदनुसार कार्य गर्न सक्दछु । मलाई आवश्यक परेको बेलामा लिनुपर्ने उपलब्ध सेवाहरूकारे पनि थाहा छ जुन सेवा मैले आवश्यकता अनुसार लिन पनि सक्दछु ।

- रूपान्तरण सहभागी, काठमाडौं

३००

२००

३८

३८

३४

भन्दा बढी किशोरहरूलाई जीवनपयोगी सीप र आत्मरक्षा तालिम प्रदान

भन्दा बढी जोखिममा रहेका बालबालिकाहरूलाई जन्म दर्ता र मनोसामाजिक सहायता सहितका विभिन्न बाल संरक्षण सम्बन्धि सेवाहरू प्रदान

नगरपालिकाहरूमा नगरस्तरीय बाल अधिकार समिति बाल अधिकार समिति (CRC) गठन/पुर्नगठन

नगरपालिकाहरूले वर्ल्ड भिजनको प्राविधिक सहयोगमा बाल संरक्षण सम्बन्धि स्थानीय स्तरको अवस्था विश्लेषण (LLCA) प्रक्रिया सम्पन्न

वटा बाल संरक्षण र युवा समूहहरू परिचालन गरि संकटको समयमा जोखिममा रहेका बालबालिकाहरूलाई आवश्यक हेरचाह योजनाको साथ सहयोग प्रदान

९३ वटा बाल मैत्री स्थानीय साशन (CFLG) घोषणा प्रक्रियालाई सहयोग/सहजीकरण

६ वटा स्थानीय निकायलाई सूचना, शिक्षा तथा संचार सामग्री, बाल लगानी योजना र बालबालिकाको लगत तयार गर्न सहयोग प्रदान

४९ वटा कार्यक्रम आयोजना गरी सामुदायिक संस्थाहरूलाई परिचालनगरी सामाजिक सुरक्षा योजनालाई स्थानीय स्तरमा जोड्न सहयोग

२०० भन्दाबढी बाल संरक्षण सम्बन्धित घटनालाई स्थानीय स्तरका बाल अधिकारकलब र अन्य संरक्षणका संयन्त्रको सहयोगमा व्यवस्थापन

१ अध्ययन प्रतिवेदन प्रकाशित । श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग र साखेदार संस्थासँगको सहकार्यमा बालश्रमको व्यापकता र कपडा तथा गलेंचा उद्योगमा बदलिदो अवस्थाबारे अध्ययन अनुसन्धान सम्पन्न गरिएको थियो ।

बालबालिका (किशोर किशोरी)	अभिभावक	सामाजिक अभिनेताहरू	बाल कलबका सदस्यहरू	शिक्षक	सामुदायिक संस्थाहरू
नगरपालिका स्तरीय बाल अधिकार समिति	नगरपालिका र वडा कार्यालय	जिल्ला समन्वय समिति	बाल हेल्पलाइन	प्रहरी माताहतको महिला तथा बालबालिका सेवा केन्द्र	एकद्वार संकट व्यवस्थापन समिति (OCMC)
प्रादेशिक बाल अधिकार परिषद्	प्रादेशिक सामाजिक विकास मन्त्रालय	राष्ट्रिय बाल अधिकार परिषद्	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	
कन्सोर्टियम, बालमैत्री स्थानीय शासान राष्ट्रिय मञ्च जस्ता सञ्जालहरू	ए.आई.यन - बाल संरक्षण कार्यगत समूह	स्थानीय तथा राष्ट्रिय मिडिया	सामाजिक गैरेस संस्थाहरू		

प्रगति प्रतिवेदन

मुख्य उद्घेश्यहरू

बालबालिका र उनीहस्तका परिवारलाई वर्षभरि पुग्ने सुरक्षित र पौष्टिक खानामा पहुँचको सुनिश्चितता गर्दै भोकमरीको अन्त्य गर्ने

चरम गरिबीको अन्त्य गर्ने र अति गरिब परिवारहरूलाई राष्ट्रिय औसतभन्दा उच्च दरमा निरन्तर रूपमा उनीहस्तको आय वृद्धि गर्ने सक्षम बनाउने

मानिसहस्तको उत्थानशिलता अभिवृद्धि गर्ने र जलवायु-सम्बन्धित असाधारण घटनाहरू र अन्य आर्थिक, सामाजिक र वातावरणीय आघात र प्रकोपहरूमा उनीहस्तको जोखिम कम गर्ने

२०,०००

५८

४,५९७

२,६५८

७२७

७९२

प्रमुख सार्फेदारहरू

भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय	कृषि तथा पशुपक्षी विकास मन्त्रालय	कृषि तथा पशुपक्षी विकास विभाग	नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्	राष्ट्रिय योजना आयोग	राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण
उद्यम विकास केन्द्र	गृह मन्त्रालय	अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूको संगठन	महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय	संयुक्त राष्ट्रसंघका निकायहरू	खाद्य सुरक्षा समूह
नगद समन्वय समूह	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्	कृषि ज्ञान केन्द्र	सीप विकास केन्द्र	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय (प्रदेश)	साना र घरेलु उद्योगका जिल्ला अध्याय/इकाइहरू
नगरपालिकाको कार्यालय	वडा कार्यालय	गाँउ/नगरपालिका र वडाहरूका कृषि एकाइहरू	कृषि सहकारीहरू	किसान/उत्पादक समूह	कृषि- उपकरण तथा सर-सामान आपूर्तिकर्ताहरू
बचत समूहहरू	सङ्कलन केन्द्रहरू	उद्योग वाणिज्य संघहरू	बैंक/प्रमुख आर्थिक संस्था र सहकारी	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति

कोभिड-१९ बन्दबन्दी पछिको समयमा पसल संचालन गर्न मलाई धेरै असहज थियो । पसलमा भएका प्राय सबै सरसामान घरायासी प्रयोजनमै सकिसकेको थियो । मैले फेरि पसल निरन्तर चलाउन सक्छु भन्ने कुराको त करिक करिब आश नै मारिसकेको थिए । त्यसै बखतमा वर्ल्ड बिजनेले आफ्नो सार्फेदार संस्था माफर्ट मलाई व्यवसाय सुधार सहायताको लागि छनोट गन्यो । मैले सो क्रममा व्यवसायिक योजनाको तालिम सँगसँगै भौतिक सहयोग पनि प्राप्त गरे । हाल मेरो व्यवसायमा सुधार आएको छ र मैले आफ्ना छोराछोरीहरूलाई पनि धेरै राम्रो गर्न सकेको छु ।

- शुस्मीता, वर्ष ३०, जुम्ला

अनुदान परियोजनाहरू

नेपाल कभर (कोभिड-१९ आपत्कालिन प्रतिकार्य) परियोजना -२

वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले कोभिड-१९ को दोश्रो लहरले ल्याएको आपत्कालिन अवस्थामा आफ्नो कभर परियोजना-२ मार्फत मे देखी जुलाई २०२१ सम्म नेपालका १६ वटा जिल्लामा आवश्यक राहत तथा सहयोगका कार्यक्रमहरू संचालन गर्यो । यस परियोजना अन्तर्गत ८,६९२ घर परिवारका ६६,२१४ जोखिममा रहेका बालबालिका र १,३५,६१४ किशोर किशोरी लाभान्वित भए । परियोजना अन्तर्गत स्वास्थ्य, खानेपानी, सरसफाई, खाधान्न सहयोग, जिविकोपार्जन सहयोग र बालबालिकालाई सबैखाले हानी र दुर्घटनाहरू संरक्षण गर्न स्थानीय सुरक्षा प्रणालीलाई शासकीयरण गरिएको थियो ।

विषयगत क्षेत्रहरू

स्थानीय सरकारहरूको मूल्याङ्कन निष्कर्ष र अनुरोधलाई विचार गर्दै, राहत तथा सहयोग कार्यक्रममा पाँचवटा आयाम/दृष्टिकोणहरू समावेश थिए:

- स्वास्थ्य सेवाको प्रणालीगत सुदृढीकरण उक्त कार्यक्रमको प्रमुख आयाम थियो जसका लागि स्थानीय, प्रादेशीक र संघीय तहका स्वास्थ्य सेवामा आवश्यक चिकित्सकिय उपकरण उपलब्ध गराउने र स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई खोप, होम आइसोलेसन र कन्ट्याक्ट ट्रेसिडमा उनीहरूको प्राविधिक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने महत्वपूर्ण कार्यहरू थियो ।
- नगद भौतर कार्यक्रम यस परियोजनाको अर्को प्रमुख आयाम थियो जसको माध्यमले अति गरिब परिवारहरू र एकदमै जोखिममा रहेका समूहहरूका लागि तत्काल खाद्य सहायता र प्रारम्भिक रूपमा जीविकोपार्जनको पुर्नताजगी
- गराउने कार्य गरेको थियो । यो विधि तत्कालिन राहत तथा सहयोगको रूपमा सिमित नभएर प्राविधिक कार्यक्रम (Technical Programmes) समायोजन प्रक्रियाको रूपमा निरन्तर हुन सक्ने देखिएको छ ।
- स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय मार्फत स्थानीय, प्रदेश र संघीय स्तरका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई प्रत्यक्ष व्यक्तिगत सुरक्षाका उपकरण मार्फत सहयोग गरिएको ।
- सामुदायिक सवारी साधनहरू प्रयोगगरी रोकथामका शैक्षिक तथा जनवेतनामुलक सुचना प्रवाह गरिएको ।
- प्रभावकारी र सहभागितामुलक प्रतिक्रियालाई सहयोग पुऱ्याउन सामुदायिक सुभाव र प्रतिक्रिया मार्फत जवाफदेहिता संयन्त्र बनाइएको ।

समावेशी शिक्षा प्रवर्द्धन परियोजना, नेपाल (सिकाई)

सर्लही जिल्लामा सबैभन्दा जोखिममा रहेका बालबालिकाको आधारभूत शिक्षामा पहुँच, शिक्षामा समान सहभागिता र समान सिकाइ परिणाम हासिल गर्न सहयोग गर्ने

प्रमुख उपलब्धिहरू:

- वाशिंगटन बाल-समूह कार्य प्रणाली प्रयोगगरी २६,३०० बालबालिकाको प्रारम्भिक मूल्यांकन
- २ वटा लैडिक तथा अपाङ्गता मैत्री विद्यालय भवन निर्माण, ३ वटा शौचालय र १२ वटा खानेपानी सुविधा निर्माणगरी हस्तान्तरण
- विद्यालय बाहिरका सबैभन्दा जोखिममा रहेका १७५ बालबालिकाले तीन महिनाको विशेष कक्षाहरू (समुदायमा आधारित सिकाई क्लब) पूरा गरेका छन्। तीमध्ये ५८१ जना विद्यालयमा भर्ना पनि भएका छन्
- कार्यात्मक सीमितता भएका १,१७६ बालबालिकाहरूको चिकित्सकीय प्रमाणीकरण पूरा भएको छ। प्रमाणीकरण पश्चात आवश्यकतामा परेका बालबालिकालाई एङ्गल फुट ओर्थोसिस (एएफओ), घ्वीलचेयर, स्ट्र्यान्डल फ्रेम, ट्र्वाइलेट चेयर, चस्मा आदि जस्ता सहायेगी उपकरणहरू प्रदान
- २५० जना जोखिममा रहेका बालिकाहरूलाई शैक्षिक छात्रवृत्ति नगद भौचारहरू प्रदान गरी उनीहरूको सिकाइलाई सहयोग
- भेदभावपूर्ण र हानिकारक परम्परागत अन्यासहरूलाई सम्बोधन गर्न ३१ वटा

“
पहिले हामीलाई लाज लाग्यो र विद्यालय जादैन थियो तर हामीले पठन सञ्चेतना गोष्ठीमा (रिडिङ अवेयरनेस वर्कशप) भाग लिएपछि हामी स्कूल जान र हाम्रा बच्चाहरूको सिकाइ स्थिति र निरन्तरता जाँच गर्न सक्षम भएका छौं। हामी अहिले समूहमा विद्यालय जान्छौं ताकि हामी एक अकालिई स्कूलको वास्तविक अवस्थाको मूल्यांकन गर्न र घरमा बालबालिकाको लागि राम्रो सिकाइ वातावरण सिर्जना गर्न एक अकालिई सहयोग गर्न सकौं।
- कक्षा १ को विद्यार्थीको आमा, सर्लही।”

किताब विद्यालयहरूमा पर्याप्त पूरक पठन सामग्रीहरूमा बालबालिकाको पहुँच अभिवृद्धि गर्ने

प्रमुख उपलब्धिहरू:

- मोरड र सुनसरीका ८२८ विद्यालयका ५३,००० भन्दा बढी विद्यार्थीहरूलाई किताब बजार प्लेटफर्म मार्फत १३३,००० भन्दा बढी पुस्तकहरू उपलब्ध गराइएको
- ८,२८८ पुस्तकहरूको माग भएको छन् भने १,०४,७२० पुस्तकहरू प्रोत्साहनको स्पमा प्रदान
- २८ वटा नगरपालिकामा ८९९ सामुदायिक विद्यालयहरूमध्ये ८३१ मा कम्तीमा ५० शीर्षकका पुस्तकहरू सहितको २,४९३ पुस्तक कुना स्थापना
- पुस्तक कुना स्थापना गरेका विद्यालयहरूको अनुपात १२% बाट बढेर १२% मा पुगेको छ जसमध्ये ७०% विद्यालयहरूले तिनीहरूलाई पूर्ण स्पमा प्रयोग गरेका छन्।

तयार

कोभिड-१९ को दोस्रो लहरको असरबाटे मूल्यांकन र आवश्यक तयारी गर्नको लागि नेपालको विपद् प्रतिकार्य तथा रिकभरी प्रणालीको तयारी, सहायता र सुदृढीकरणको कार्यान्वयनमा सहयोग गर्ने

प्रमुख उपलब्धिहरू:

- जीविकोपार्जन र बजार प्रणालीमा कोभिड-१९ को असर मूल्यांकन गर्न र देशभरि नगद स्थानान्तरण कार्यक्रमको अवसर पहिल्याउन १२ वटा कार्यरत नगरपालिका र उप-महानगरपालिकाहरूमा बजार अवस्था मूल्यांकन सम्पन्न
- सम्बन्धित स्थानीय निकाय मार्फत प्रत्यक परियोजना कार्यान्वयन साफेदारहरूबाट २०३ लाभग्राहीलाई अन्तिम स्प दिइ अनुमोदन गरि प्रमाणित
- १२ वटै नगरपालिकाहरूमा ५५ वटा योजना सहित कामको लागि नगद (CFW) परियोजना लागु गरिएको

“
कक्षाकोठामा शिक्षकहरू नभएको बेलामा हामी सहपाठीहरूसँग खेल्यौं वा भगजा गर्थ्यौं। तर पुस्तक कुनाको स्थापनापछि हामी कक्षामा धैरे समय बिताउँछौं। हामीले हाम्रा शिक्षकलाई नबुझेका शब्द र कथाहरूपछे बारेमा खुलेर सोध्यौं। हामी एकअर्कालाई कथाहरू पढेर सुनाउँछौं र अब त म पनि राम्रोसँग पढ्न सक्ने भएको छु। आजकाल त हाम्रा शिक्षकको पढाउने तरिकामा पनि परिवर्तन भएको छ; उहाँले चित्रहरू देखाउनुहुन्छ, कथाहरू सुनाउनुहुन्छ र कविताहरू पनि पढ्नुहुन्छ। मेरो विचारमा पढाइ पहिले भन्दा रमाइलो र सजिलो भएको छ।
- नादनी, कक्षा ३-विद्यार्थी, मोरड

“
मलाई दक्ष जनशक्तिका स्पमा नमानेर पुरुषभन्दा कम ज्याला प्रदान गरिने अदक्ष काम मात्रै दिइन्थ्यो, तर यस परियोजनाबाट मलाई पुरुष सरह समान ज्यालामा एउटै काम गर्ने अवसर दिइएको छ। मैले यो अवसरको लागि साँच्चै नै खुशी महसुस गरेकी छु।
- एक महिला कामदार, दैलेख

निजि गैर-स्पोनसरसीप परियोजनाहरू

**NEPAL
INNOVATION
LAB**

नेपाल इनोभेसन ल्याब

नेपाल इनोभेसन ल्याब (एन ल्याबल) ले बालबालिकाको सम्बृद्धि क्षेत्रमा योगदान गर्न विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूको नवप्रवर्धन कार्यलाई प्राविधिक सेवा प्रदान गर्दै आएको छ । यसै सन्दर्भमा वर्ल्ड भिजन एशिया प्रशान्त क्षेत्रीय कार्यालयका लागि एक अन्तर्राष्ट्रिय अनुप्रयोग विकास गरिएको थियो । यस अनुप्रयोगको माध्यमबाट सांस्कृतिक अवस्थितीहरूमा हुने विभिन्न सामाजिक कुप्रथाहरूको पहिचान गर्न र उपकरण र विधिहरू डिजाइनगरी विकास सहजकर्ताहरूको सिकाइ उद्देश्यहरूको पूरकको रूपमा पहिचान गरिएका मुद्दाहरूलाई गामिफाइ गर्न सकिन्छ ।

बाल संरक्षणका समस्याहरूलाई सम्बोधन गर्न र उनीहरूलाई सान्दर्भिक निवारक उपायहरूसँग सशक्त बनाउन बालबालिकाहरूलाई संलग्न गराउने उद्देश्यले आठ वर्ष वा माथिका बालबालिकाहरूको लागि बोर्ड गेम विकसित गरिएको छ । खेलले बालबालिकाहरूलाई समाजमा प्रचलित मुख्य सुरक्षा समस्याहरू पहिचान गर्न र खेल मार्फत सिक्न सक्षम बनाउछ । यस खेल वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालको कार्यक्षेत्रहरूमा बालबालिकाहरूको समूहसँग सफलतापूर्वक परीक्षण गरिएको थियो । नयाँ संस्करण भने २०२२ मा प्रयोग हुने तालिका छ । किताब परियोजना र पि डि आर ए ९४८३ मोबाइल अनुप्रयोगको प्राविधिक पक्षहरूको नेतृत्व गर्नुका साथै, एन ल्याबले निजी क्षेत्र र स्थानीय नवप्रवर्तकहरूसँग जोखिममा रहेको बालबालिका र उनीहरूका परिवारहरूको दिगो सम्बृद्धिको लागि नयाँ आविष्कारको आइडिया र प्रोटोटाइप गर्न सम्बन्ध विकास गरेको छ । यसबाहेक, एन ल्याबले ग्लोबल रेस्पोन्स इनोभेसन ल्याबबाट सम्बद्ध प्रयोगशाला प्राप्त गरेको छ ।

स्पोन्सरसीप

मुख्य हाइलाइटहरू

- सरकारी तथा प्रमुख सामुदायिकस्तर सरोकारवालाहरूलाई लक्षितगरी स्पोन्सरसीप पद्धतिबारे १०४ वटा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन
- सामुदायिकस्तरको संरचनाहरूमात्रा अति जोखिममा रहेका बालबालिका (MVC) पहिचान गर्न र स्पोन्सरसीप कार्यक्रममा दर्ता गर्न सहयोग पुऱ्याउन कार्यक्रम क्षेत्रमा ३२ कार्यक्रम सञ्चालन
- विभिन्न क्षेत्रहरूसँग परामर्शगरी ३६ वटा आवश्यकता-आधारित माइक्रो-परियोजनाहरू विकसग तथा कार्यान्वयन गरियो
- बाल सम्बृद्धिको प्रभावकारी अनुगमनको लागि समुदायिक संरथाहरू, समुदायका मानिसहरू र कर्मचारीहरूलाई लक्षितगरी बाल अनुगमन मापदण्डहरूमा ६९ वटा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन
- बालबालिकाले ३३,५२८ बाल अभिव्यक्ति कार्यपत्रहरू पूरा गरे । बाल अभिव्यक्ति कार्यपत्रहरू सञ्चारको एउटा महत्वपूर्ण अंश हो जहाँ स्पोन्सरकर्ता (sponsors) आफुले स्पोन्सर गरेका बालबालिकाको विचार र भावनाहरू हेरी उनीहरूको वृद्धि र प्रभाव बुझन, महसुस गर्न पाउँछन् ।
- आ.व. २०२१ मा, ४,०२११ स्पोन्सरकर्ताहरूले वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालको स्पोन्सरसीप कार्यक्रममा दर्ता भएका ५०,९९९ बालबालिकाहरूलाई सहयोग गरेका छन् जसमध्ये नयाँ वृद्धि भर्ना ९,५०० अति जोखिममा रहेका बालबालिकाहरू रहेका छन् ।

नविनतम अभ्यास

कोभिड-१९ को दोस्रो लहरले सबैभन्दा जोखिममा रहरेका बालबालिका, तिनीहरूको परिवार र सम्पूर्ण विश्वको जीवनलाई असर गरिरहेको बेला, वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले आफ्ना दाता, समर्थक र स्पोन्सरकर्ताहरूको लागि आ. व. २०२१ मा तीनवटा भर्चुअल फिल्ड भ्रमणहरू सञ्चालन गरेका थिए । भर्चुअल भ्रमण भनेको एउटा नयाँ अभ्यास हो जसले समर्थकहरूलाई वर्ल्ड भिजनमार्फत उनीहरूको समर्थनको प्रभाव/हरू अवलोकन गर्न र वास्तविक समयमा बालबालिका र समुदायहरूसँग अन्तरक्रिया गर्न अवसर दिन्छ । लमजुङ, जुम्लाको सिन्जा क्षेत्र कार्यक्रम र काठमाडौंको शहरी कार्यक्रमका लागि भर्चुअल भ्रमण गरिएको थियो ।

निति तथा पैरवी

वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालको पैरवी कृयाकलापले पहिचान गरिएका क्षेत्रहरू र स्रोत विकासमा रणनीतिक सहकार्यलाई बलियो बनाउने लक्ष्य राखेको छ । पैरवी पद्धतिले सामाजिक उत्तरदायित्व, दिगो विकास लक्ष्य, बालमैत्री स्थानीय शासन, अभियान र नीति निर्माणका क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याउन केन्द्रित अनुसन्धान र अविष्कार हरूलाई बढावा दिने लक्ष्य राख्दछ । यी

प्रयासहरूले अति जोखिममा रहेका बालबालिका र उनीहरूका परिवारहरूको जीवन सुधार गर्न आवश्यक पर्ने स्रोतहरूको बाँडफाँड र उपयोगलगायत विभिन्न प्रणाली र संरचनाहरूलाई सुदृढ गर्न मद्दत गर्ने लक्ष्यका साथ वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले स्थानीय, प्रादेशिक र संघीय सरकारहरू, नागरिक समाज, संगठनहरू, शिक्षाविदहरू, दाताहरू, अन्तर धार्मिक सञ्जालहरू र निजी क्षेत्रहरूसँग सहकार्य गरेर काम गर्दछ ।

प्रमुख उपलब्धिहरू :

- आ.व. २०२१ मा बालमैत्री स्थानीय शासन (CFLG) लाई मूलधारमा ल्याउन सम्बन्धित सरकारहरूसँग निरन्तर संलग्नताहरू भएका छन् । संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय (MoFAGA) ले जुलाई २०२१ मा सिएफएलजी कार्यान्वयन निर्देशिकाहरूलाई समर्थन गर्यो जसमा सिएफएलजी वार्ड/नगरपालिका घोषणा गर्न ५१ बेच्चमार्क सूचकहरू छन् । निर्देशिकाहरूले सम्पूर्ण प्रक्रियामा बालबालिकाहरूको व्यापक र अर्थपूर्ण संलग्नताको माग गर्दछ । वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपाल, बालमैत्री स्थानीय शासन राष्ट्रिय मञ्च र अन्य नागरिक समाजहरूसँग मिलेर प्रक्रियामा संलग्न छ । त्यसैगरी रामधुनी नगरपालिका (सुनसरी) र बेशीशहर नगरपालिका (लमजुङ) का दुई बडाले यस वर्ष बाल मैत्रि स्थानीय शासन घोषणा गरेका छन् । बाल मैत्रि स्थानीय शासन एक महत्वपूर्ण कार्यक्रम पद्धति भएकोले, वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले दुवै क्षेत्रमा बाल मैत्रि स्थानीय शासनकार्यान्वयन गर्न स्थानीय सरकारहरूलाई सहयोग गर्दै आएको छ ।

- पैरवी कार्यक्रमहरू राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय नीति प्रभाव गर्ने कृयाकलापमा बालबालिकाको अर्थपूर्ण सहभागिता सुधार गर्नमा केन्द्रित छन् । वर्ल्ड भिजनको सहयोग र सहजीकरणमा, नेपालको पहिलो बाल-नेतृत्वको विश्वव्यापी आवधिक समीक्षा (UPR) ले ८ जुलाई २०२१ मा मानव अधिकार परिषद् (HRC) को ४७ औं सत्रमा मौखिक/भिडियो वक्तव्य मार्फत आदान प्रदान गर्ने ठाउँ प्राप्त गर्यो । बाल संयोजक-नेतृत्वमा रहेको यूपीआरले आफ्नो विज्ञप्तिमा नेपालका बालबालिकाको समस्या समाधान गर्न आग्रह गरेको छ । त्यसैगरी, एसिया प्रशास्त्रका ११ देशका बालबालिका र युवाहरूसँग मिलेर सिभिल रेजिष्ट्रेसन एण्ड भाइटल स्ट्याटिस्टिक्स (सीआरभीएस) परामर्शमा नेपालको बालबालिकाका मुद्दाहरू प्रस्तुत गरिएको थियो । त्यसैगरी, वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले कन्सोर्टियम नेपालसँगको सहकार्यमा १० वर्ष बाल योजनालाई लक्षित गरी परामर्श आयोजना गरेको थियो, जहाँ सबै प्रदेशका ५० जना बालबालिकाका समस्याहरू पहिचान गर्न गहन रूपमा संलग्न थिए । राष्ट्रिय बालअधिकार परिषद् (एनसीआरसी) को उपस्थितिमा बालबालिकाको समूहले प्रधानमन्त्री र मन्त्रीहरूलाई परामर्शमा हाइलाइट गरिएका प्रमुख मुद्दाहरू हस्तान्तरण गरेका थियो ।
- वर्ल्ड भिजनले आ.व. २०२१ मा बाल सम्बूद्धिको समर्थनमा निर्देशिका/रणनीतिहरू तर्जुमा र समर्थन गर्ने प्रादेशिक सरकारहरूसँग नजिकबाट काम गर्दै आएको छ । वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले १० वर्ष प्रादेशिक शिक्षा क्षेत्र योजना (PESP २०७८-२०८७) तर्जुमा गर्न सुदूरपश्चिम प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालयसँग सहकार्य गरेको छ । सुदूरपश्चिम प्रदेश र मधेस प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालयहरूसँग बाल सहभागिता निर्देशिकालाई समर्थन गर्न थप सहकार्यहरू गरिएको छ ।
- वर्ल्ड भिजनले बाल विवाह अन्त्य गर्ने रणनीतिलाई राष्ट्रिय तथा प्रदेशिय स्तरमा कार्यान्वयन गर्न बालबालिका र सरोकारवालाहरूसँग मिलेर निरन्तर पैरवी र लबिड गर्दै आएको छ । रणनीतिक साखेदार एसोसिएसन अफ कम्युनिटी रेडियो ब्रोडकास्टर्स (ACORAB) नेपालसँगको सहकार्यमा वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, सुदूरपश्चिमका सामाजिक विकास मन्त्रालय, मधेश प्रदेश, आयोग, दाता समुदाय, बालबालिका, सामाजिक अभियानता र मिडियाका ३०० भन्दा बढी प्रतिनिधिहरू एकै ठाउँमा ल्याएर तीनवटा भर्चुअल गोलमेज छलफल (RTDs) गरेको थियो । बाल विवाहको परिवर्तनशील गतिशीलताबारे छलफल गर्न र बाल विवाह अन्त्यका लागि सरकारका सबै तहबाट ठोस प्रयासका लागि सहमति जुटाउन यो मञ्च महत्वपूर्ण रहेको छ । त्यसैगरी, नीति प्रक्रियालाई प्रभाव पार्न प्रदेश र स्थानीय तहमा निरन्तर प्रयासहरू भइरहेका छन्, जहाँ वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले बाल विवाह अन्त्य गर्ने रणनीतिलाई अभ राम्रोसँग कार्यान्वयन गर्न बालबालिका र सरोकारवालाहरूलाई जानकारी गराउने काम गरिरहेको छ ।

बाल मैत्रि स्थानिय शासनभनेको के हो ?

बालमैत्री स्थानीय शासन (Child Friendly Local Governance) भनेको शासन प्रक्रियामा बालबालिकाको अधिकार (बॉच, विकास, संरक्षण, सहभागिता र संस्थागत विकास) लाई कार्यान्वयन र मूलप्रवाहमा ल्याउन स्थानीय सरकारलाई समग्र मार्गदर्शन प्रदान गर्ने पहल हो । संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय (MoFAGA) ले स्थानीय तहमा बाल मैत्रि स्थानिय शासनकार्यान्वयनमा सहयोग गर्न उद्देश्यले २०२१ मा सिएफएलजी कार्यान्वयन निर्देशिका परिमार्जन गरी (बाल मैत्रि स्थानिय शासनरणनीति २०११) जारी गरिएको छ ।

वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले सिएफएलजीमा कसरी योगदान दिइरहेको छ?

- बालमैत्री स्थानीय शासन राष्ट्रिय मञ्च (NCFLG Forum) लगायतका सञ्जालहरूसँग सिएफएलजी अभियानलाई समर्थन गर्दै,
- प्राविधिक कार्यक्रमहरूमा मुख्य प्रवाहित गरेर सिएफएलजीका पहलहरू कार्यान्वयन गर्ने,
- बाल मैत्रि स्थानिय शासनमा स्थानीय सरकार र सम्बन्धित सरकारवालाहरूको क्षमता सुदृढ गर्ने,
- बाल मैत्रि स्थानिय शासनको मूलप्रवाहीकरण र घोषणा गर्ने प्रक्रियामा सरकारले तोकेका प्राथमिकताका क्षेत्रहरूमा स्थानीय सरकारसँग सहकार्य गर्दै,
- बाल मैत्रि स्थानिय शासनसम्बन्धी उपलब्धिहरूलाई दस्तावेजीकरण र दिगो बनाउन स्थानीय सरकारहरूसँग सहकार्य गर्दै,
- आ.व. २०२१ मा, वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले सुनसरी र लमजुङ जिल्लाहरूमा दुई बाल मैत्रि स्थानिय शासन घोषणाहरूलाई समर्थन गरिएको थियो । आगामी आर्थिक वर्षमा वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालको कार्यक्षेत्रहरूमा कम्तीमा पाँचवटा बाल मैत्रि स्थानिय शासनघोषणाहरू लक्षित गरिएका छन् ।
- घोषणा पछि, स्थानीय सरकारहरूले बाल मैत्रि स्थानिय शासनको ५१ वटा सूचकहरूसँग सम्बन्धित उपलब्धिहरूलाई दिगो बनाउन आफ्नो लगानीको योजना विकास गर्न सक्छन् । योजनाले योजना र कार्यान्वयन चरणहरूमा नियमित रूपमा बाल मैत्रि स्थानिय शासनलाई मुख्य प्रवाहमा ल्याउने फोकस समावेश गर्दछ । घोषणाले क्रमशः अन्य नजिकका वडाहरू र नगरपालिकाहरूलाई प्रभाव पार्न मद्दत गर्दछ ।
- बाल मैत्रि स्थानिय शासनघोषणाले नगरपालिका स्तरमा बालबालिकाका समस्याहरूको लागि बजेट बढाउन मद्दत पनि गर्दछ ।

सलर्ही जिल्लाको एक विद्यालयका
विद्यार्थीहरु दिउँसोको खाजा
खाने समयमा खेल खेलेर समय
बिताउँदै ।

कार्यक्रम जवाफदेहिता

वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल
नेपाल र यसका कार्यक्रमहरूमा
बालबालिका र समुदायको
विश्वास र सन्तुष्टि सुधार गर्न

मुख्य उद्देश्यहरू

समुदायले पूर्ण
जानकारी प्राप्त गरेको,
परामर्श लिएको र
अर्थपूर्ण स्थमा भाग
लिएको सुनिश्चित गर्न

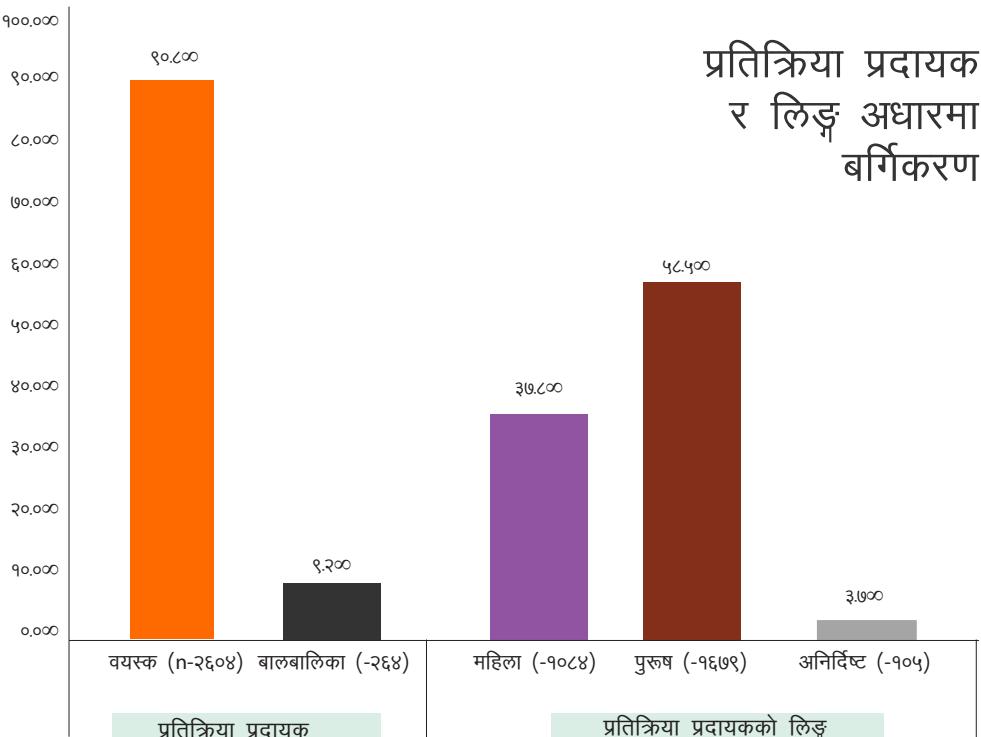
बालबालिका र समुदायबाट
प्रतिक्रिया सुनिश्चित गर्न र
सोही प्रतिक्रियाको आधारमा
कार्यहरू गर्न

दश मध्ये एक जना बालबालिकाले **(९.२%)**
आफ्ना सुभाव/प्रतिक्रिया प्रदान गरे।

लगभग आधा **(४८.८ %)** प्रतिक्रियाहरू
सङ्कलन गरिएका थिए। यसले देखाउँछ
कि समुदायका मानिसहरूले वर्ल्ड भिजन
इन्टरनेशनल नेपाल र साखेदार संस्थाको
कर्मचारीहरूसँग प्रत्यक्ष भेट गरेर आफ्ना
चिन्ताहरू व्यक्त गर्न रुचाउँछन्। साथै,
कार्यशाला/तालिम/अभिमुखीकरणमा पनि
कर्मचारीहरूले प्रतिक्रिया सङ्कलन गरे जुन
९६.४ प्रतिशत थिए।

प्रतिक्रिया प्रदायक र लिङ्ग अधारमा बर्गीकरण

प्रणालीमा दर्ता गरिएको प्रतिक्रियाको लगभग आधा **(४९.६%)** मध्ये **(२८.९५)**
धन्यवाद र प्रशंसा को बारेमा, **(५.५८५)** अनुरोध माग र **(६.०७)** कार्यक्रम
गुणस्तरको बारेमा थिए।

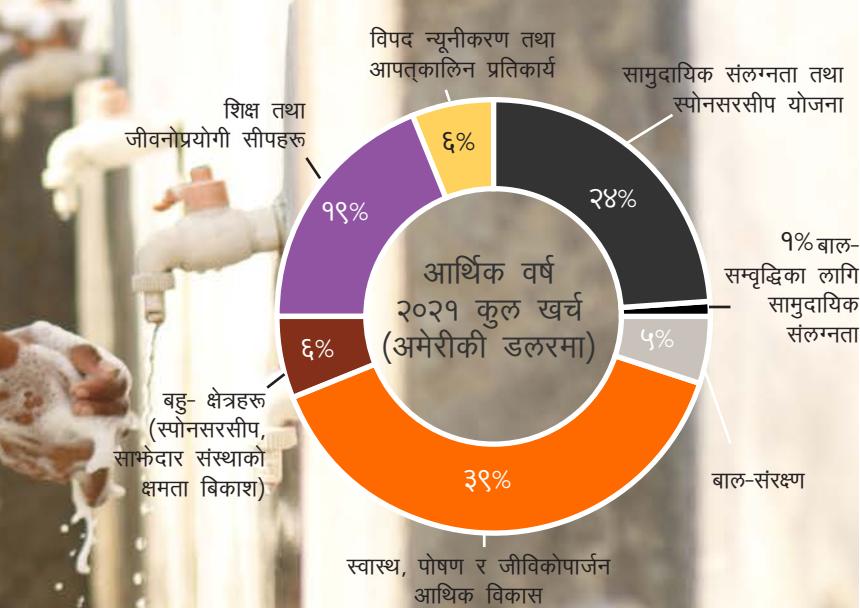
कार्यक्रमको गुणस्तरको सन्दर्भमा, प्रतिक्रिया प्रदायकहरूमध्ये एकले उल्लेख
गर्नुभयो, “वितरण गरिएको कम्बलको गुणस्तर कम थिए”। त्यसैगरी, अर्को
समुदायका सदस्यले दुई महिनाअघि ८ वटा धातुका पाता र २ वटा सिमेन्ट
प्राप्त गरेका बताए। सिमेन्टका बोरा च्यातिएर अहिले प्रयोगयोग्य अवस्थामा
नरहेको बताएका छन्।

तीन मध्ये लगभग दुई प्रतिक्रिया **(६५%)** लाई समयमै प्रतिक्रिया/सुभाव दिइयो
र तीन मध्ये एक भन्दा अलि बढी प्रतिक्रियालाई थप कार्यको आवश्यकता
परेन किनभने तिनीहरूमध्ये धेरैजसो धन्यवाद र प्रशंसाको बारेमा थिए।

आर्थिक प्रतिवेदन

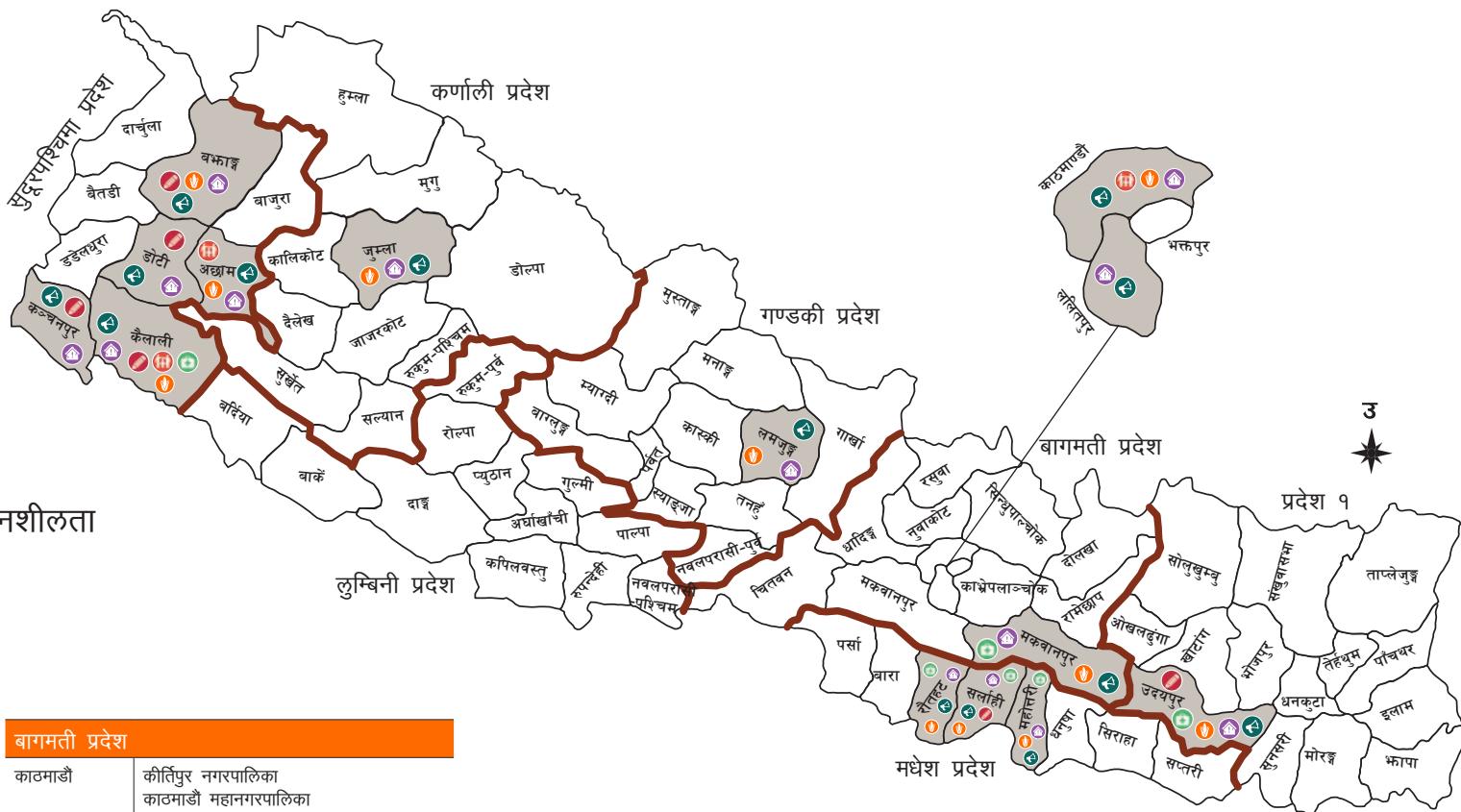

क्षेत्र	वर्षिक बजेट (अमेरिकी डलर)	आ.व.को वार्षिक बजेट (अमेरिकी डलर)
सामुदायिक सहभागिता र स्पोनसरसीप कार्यहरू	३२,०३,२३०	३१,७७,८९०
बाल सम्बृद्धिको लागि सामुदायिक सहभागिता	१,०४,२४०	८७,७२९
बाल संरक्षण	६,९४,७५८	६,९४,७५८
स्वास्थ्य, पोषण, जीविकोपार्जन र आर्थिक विकास	५२,८२,०७९	५१,९२,४७२
बहुक्षेत्रहरू (सामुदायिक सहभागिता, स्पोनसरसीप, स्वास्थ्य, साफेदार संस्थाहरूको क्षमता अभियन्त्रित)	८,९३,७९३	८,०८,५२३
शिक्षा र जीवनप्रयोगी सिप	२५,८९,२३१	२४,९०,५७०
विपद् न्यूनीकरण	७,७०,९६३	७,९०,८५२
आ.व. २०२१ को कुल खर्च	१,३४,५८,२९४	१,३०,६२,७९४
आ.व. २०२० को कुल खर्च	१,४४,७२,२२१	१,३७,८२,६८७

हाम्रा कार्यक्षेत्रहरू

- शिक्षा
- स्वास्थ्य र पोषण
- बाल संरक्षण
- जीविकोपार्जन
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण र उत्थानशीलता
- निति तथा पैरवी

नगर कार्यक्षेत्रको सुची

प्रदेश १

उदयपुर	कटारी नगरपालिका लिम्बुडुड गाउँपालिका रीतामाई गाउँपालिका ताप्ली गाउँपालिका त्रियुगा नगरपालिका उदयपुराढी गाउँपालिका
--------	--

मधेस प्रदेश

रोतहट	गरुडा नगरपालिका माधवनारायण नगरपालिका
सर्लही	पर्सा गाउँपालिका हरिपुरा नगरपालिका ब्रह्मपुरी गाउँपालिका चन्दननगर गाउँपालिका
महोत्तरी	एकडारा गाउँपालिका सम्सी गाउँपालिका

बागमती प्रदेश

काठमाडौं	कीर्तिपुर नगरपालिका काठमाडौं महानगरपालिका चन्द्रगिरि नगरपालिका
ललितपुर	ललितपुर महानगरपालिका

सुदूरपश्चिम प्रदेश

बम्बाड	केदारसिउ गाउँपालिका जयपृथ्वी नगरपालिका
अछाम	कमलबजार नगरपालिका मेल्हेख गाउँपालिका पञ्चदेवल विनायक नगरपालिका साँफेबगर नगरपालिका
ओटी	आदर्श गाउँपालिका दिपायल सिलगढी नगरपालिका पूर्वीचौकी गाउँपालिका सायल गाउँपालिका
कैलाली	भजनी नगरपालिका गौरीगांगा नगरपालिका घोडाघोडी नगरपालिका कैलाली गाउँपालिका टीकापुर नगरपालिका

गण्डकी प्रदेश

लमजुङ	बेशीशहर नगरपालिका दोर्दी गाउँपालिका क्षोलासोथार गाउँपालिका सुन्दरबजार नगरपालिका
-------	--

कर्णाली प्रदेश

जुम्ला	चन्दननाथ नगरपालिका गुठीचौर गाउँपालिका पतारासी गाउँपालिका तातोपानी गाउँपालिका तिला गाउँपालिका
--------	--

हाम्रा साभेदारहरू

दीर्घकालीन साभेदारहरू	जिल्लाहरू
सामाजिक रूपान्तरण तथा मानविय सहायता संघ (आस्था) नेपाल	अछाम
पहुँच र सृजनाका लागी सहकार्य नेपाल	अछाम
सामुदायिक विकास केन्द्र	डोटी
समान पहुँच विकास केन्द्र नेपाल	डोटी
प्रगतिशील युवा समाज	बफाड
बाल कल्याण संघ, टिकापुर	कैलाली
दिगो विकास समाज	कैलाली
सामुदायिक विकासका लागि सचेत समाज	कैलाली
कर्णली एकिकृत ग्रामीण विकास तथा अनुसन्धान केन्द्र	जुम्ला
ग्रामीण सामुदायीक विकास केन्द्र	लमजुङ
रिलिफ नेपाल	सिन्धुली
सिन्धुलि एकिकृत विकास सेवा	सिन्धुली
बागमती सेवा समाज नेपाल	सर्लाही
राष्ट्रिय रोजगार प्रवर्द्धन केन्द्र	सर्लाही
ग्रामीण विकास केन्द्र	रौतहट
सामाजिक विकास केन्द्र	महोत्तरी
जाल्पा एकीकृत विकास समाज	उदयपुर
मानव अधिकार तथा वातावरण विकास केन्द्र	उदयपुर
बाल विकास समाज	काठमाडौं
असल छिमेकी नेपाल	काठमाडौं

रणनीतिक साफेदारहरू

सामुदायिक रेडियो प्रसारक संघ (ACORAB) नेपाल / सामुदायिक सूचना नेटवर्क (CIN)	<p>वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपाल सन् २०१३ देखि सामुदायिक रेडियो प्रसारक संघ ९ब्लैइच्च्या० नेपाल र सामुदायिक सूचना नेटवर्क ९ऋक्ष्य० सँग विभिन्न रणनीतिक क्षेत्रमा संलग्न रहेको छ । सन् २०१५ अप्रिल को भूकम्प पछि तुरूतै, सामुदायिक रेडियो प्रसारक संघसँग मिलेर वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले बाल-नेतृत्वको सामुदायिक पत्रकारिता परियोजना सञ्चालन गर्यो जसले ९० भन्दा बढी बालबालिकालाई सामुदायिक पत्रकारको रूपमा सक्षम बनाएको थियो । सन् २०२० मा कोभिड-१९ महामारीको समयमा, वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले सामुदायिक रेडियो प्रसारक संघ मिलेर लामो समयको बन्दाबन्दीमा बालबालिकालाई उनीहस्को सिकाइलाई निरन्तरता दिन महत गर्नेगरी रेडियो कार्यक्रम हाम्रो घर हाम्रो पाठशाला सुरु गन्यो । यसरी आव. २०२१ मा २४ वटा रेडियो श्रृखलाहरू उत्पादन गरि प्रसारण गरेको थियो ।</p> <p>त्यसैगरी बाल विवाह अन्त्यका मुद्दाहस्ताई संवेदनशील बनाउन विभिन्न नीतिगत बहसहरूपनि संयुक्त प्रयासका रूपमा सञ्चालन गरिएको थियो । स्थानीय तहदेखि संघीय तहसम्मका यस्ता नीतिगत संवादहरू रेडियोबाट प्रत्यक्ष प्रसारण हुने गरेका छन् । यसबाहेक यस साभेदारीको रणनीतिक संलग्नताको केन्द्रबिन्दुमा बाल विवाह जस्ता हानिकारक कुप्रथाहस्को अन्त्यका लागि अन्तर-धार्मिक अभिनेताहस्को भूमिकाबारे वहस प्रारम्भ गर्ने पहल पनि भएको छ ।</p>
बाल सहभागिताका लागि काम गर्ने संस्थाहरूको संघ (कन्सोर्टियम-नेपाल)	<p>वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले नीति निर्माण तथा कार्यान्वयन प्रक्रियाहरूमा बालबालिकाको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्ने उद्देश्यका साथ सुदूरपश्चिम प्रदेश र मधेश प्रदेशका लागि बाल सहभागिता निर्देशिकाहरू तयार गर्न कन्सोर्टियम नेपालसँग साफेदारी गरेको थियो ।</p> <p>बालबालिकासँग सम्बन्धित विषयको प्रमाणहरू संकलन गर्न र कोभिड-१९ को समयमा नीतिलाई सकारात्मक प्रभाव पार्नेगरी सम्बन्धित सरकारी अधिकारीहस्ताई ज्ञापनपत्र बुफाउन यस साभेदारी महत्वपूर्ण रहयो । यसका साथै, 'कोभिड-१९ र बालबालिकाको सन्दर्भमा, सरकार र नागरिक समाज संगठन को प्रतिक्रिया' शीर्षकमा अनुसन्धानगरी प्रतिवेदन जारि गरिएको थियो ।</p>
गाँउपालिका राष्ट्रिय महासंघ नेपाल (NARMIN)	<p>आव. २०२१ मा वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले गाँउपालिका राष्ट्रिय महासंघ नेपाल सँगको साफेदारीलाई निरन्तरता प्रदान गन्यो । यस क्रममा 'नेपालमा महिलाको आर्थिक सशक्तिकरण: सम्भावना र चुनौती विषयमा अनुसन्धानगरी सो विषयसँग सान्दर्भिक नीतिहस्ताई प्रभाव पार्नका लागि नीति निर्माताहस्ताई लक्षित गरी उक्त प्रतिवेदन वितरण गरिएको थियो । यस्तै वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले गाँउपालिका राष्ट्रिय महासंघ नेपालसँग सन् २०१८ मा रणनीतिक साभेदारीको थाली गर्दै स्थानीय सरकारहस्ताई यस विषयमा संवेदनशील बनाएर 'नेपाली जुर्णे बाल विवाह रोकाँ नामक अभियानलाई विस्तार गरेको थियो ।</p>
बालमैत्री स्थानीय शासन राष्ट्रिय मञ्च	<p>वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले बालमैत्री स्थानीय शासन राष्ट्रिय मञ्चसँग सँझीय, प्रादेशिक र स्थानीय तहमा बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी नीति प्रक्रियाहरूमा (बालबालिकाका समस्याहरू र बालमैत्री स्थानीय शासनको रणनीति तर्जुमा प्रक्रियालाई मूल धारमा ल्याउन) सहकार्य गरिरहेको छ ।</p> <p>यस साभेदारीले स्थानीय सरकारहस्ताई मिलेर काम गर्दै वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालको कार्यक्रमका क्षेत्रहरूमा बालमैत्री स्थानीय शासनको विषयलाई मूल धारमा ल्याउन साभेदार संस्थाहरूको क्षमतालाई बलियो बनाउनमा केन्द्रित रहेको छ ।</p>
राष्ट्रिय अन्तरधार्मिक सञ्जाल नेपाल (NIIRN)	<p>वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपालले राष्ट्रिय अन्तरधार्मिक सञ्जाल नेपालसँगको सहकार्यमा विभिन्न प्रदेशका कार्यक्रमका क्षेत्रहरूमा बालमैत्री अगुवाहस्ताई मिलेर बाल सम्बन्धिको विषयको अभिनेताको स्पष्टमा अन्तरधार्मिक अगुवाहस्ताई प्रस्तुत गर्दै, विशेषगरी बाल विवाह जस्ता हानिकारक परम्परागत प्रथाहरू विरुद्ध सम्बन्धित समुदायलाई थप शिक्षित गर्ने काम भइरहेको छ ।</p>
गैर सरकारी संस्था महासंघ नेपाल/नेपाल दिगो विकास मञ्च	<p>दिगो विकास लक्ष्यलाई निति पैरवीको केन्द्रिय विषय मध्ये एक मान्दै, वर्ल्ड भिजन नेपालले दिगो विकास रिपोर्टिङ प्रक्रियामा दिगो विकास र बालबालिकाका मूलधारका मुद्दाहस्ताई स्थानीयकरण गर्न दिगो विकास कार्य स्पातहमा गैर सरकारी संस्था महासंघ नेपालसँग सहकार्य गरेको थियो । दिगो विकासको विषयमा सक्रियस्पष्टमा पैरवी गर्ने संस्थाको हैसियतमा वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपाल, नेपाल दिगो विकास मञ्चको सक्रिय सदस्य पनि हो यसर्थ आफ्ना कार्यक्रमहस्ताई प्रत्यक्ष रूपमा दिगो विकास सूचकहस्ताई योगदान गर्ने तरफ निर्देशित गर्न वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपाल प्रतिबद्ध रहेको छ ।</p>

संक्षिप्त शब्दावली

AIN	अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूको संगठन	SMC	विद्यालय व्यवस्थापन समिति
CBO	समुदायिक संस्था/संगठन	UN	संयुक्त राष्ट्र संघ
CDMC	सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समिति	UPO	शहरी कार्यक्रम कार्यालय
CFLG	बालमैत्री स्थानीय शासन	UPR	विश्वव्यापी आवधिक समीक्षा
CfW	कामको लागि नगद	WFO	पश्चिम क्षेत्रीय कार्यालय
CRC	बाल अधिकार समिति	WV	वर्ल्ड भिजन
CTP	नगद स्थानान्तरण कार्यक्रम	WVI	वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल
CVA	नागरिक आवाज र कर्तव्य	WVI Nepal	वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपाल
CWD	अपाङ्गता भएका बालबालिका		
DRM	विपद् जोखिम व्यवस्थापन		
ECD	प्रारम्भिक बाल विकास		
EFO	पूर्वी क्षेत्रीय कार्यालय		
FCHV	महिला समुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेवीका		
FY	आर्थिक वर्ष		
LDMC	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति		
LLCA	स्थानीय स्तरको अवस्था विश्लेषण		
MVC	अति जोखिममा रहेका बालबालिका		
NGO	गैर सरकारी संस्था		
NLab	नेपाल इनोभेसन ल्याब		
NO	राष्ट्रिय कार्यालय		
OCMC	एकद्वारा विपद् व्यवस्थापन केन्द्र		
PD Hearth	सकारात्मक भुकाव सामूहिक चुल्हा		
PDRA	सहभागीतामुलक विपद् जोखिम मूल्यांकन		
PHC/ORC	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा विलिनिक		
PNGO	साफेदार गैसस संस्था		
PTA	आभिभावक शिक्षक संघ		
RAW	पठन सचेतना गोष्ठी		
RTD	गोलमेच छलफल		
SIKAI	समावेशी शिक्षा प्रवर्द्धन परियोजना		

जवाफदेहिताका लागि निःशुल्क टेलिफोन सेवा

९६६००९०००९४

राष्ट्रिय कार्यालय ९८०९५७९०९४

शहरी कार्यक्रम कार्यालय ९८०९५७९०९१

(काठमाडौं र ललितपुर)

पूर्व क्षेत्रीय कार्यालय (उदयपुर, सिन्धुली, ९८०९५७९०९३

रौतहट, महोत्तरी, लमजु़ु़ड)

पश्चिम क्षेत्रीय कार्यालय (अछाम, डोटी, ९८०९५७९०९६

बझाड, कैलाली, जुम्ला)

सर्लाही ९८०९५७९०९५

वर्ल्ड भिजन इन्टरनेशनल नेपाल

राष्ट्रिय कार्यालय
केसी टावर, कुसुन्ती, ललितपुर-१३
पोस्ट बक्स २९९६९
फोन: +९७७-०१-५५४८८७७
www.wvi.org/nepal

पूर्वी क्षेत्रीय कार्यालय
बर्दिवास नगरपालिका-३, प्लट नम्बर ३५१, महोत्तरी, नेपाल
फोन: +९७७-६४६९९९०८

पश्चिम क्षेत्रीय कार्यालय
धनगढी उपमहानगरपालिका - ५, हसनपुर, कैलाली, नेपाल
फोन: +९७७-९९५२४०३२

info_nepal@wvi.org

@wvinpl

@wvnepal

@wvinepal

World Vision
International Nepal

www.wvi.org/nepal